Аналітична довідка
щодо результатів моніторингу роботодавців

З метою сприяння активізації співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти і бізнесу, уможливлення вчасної реакції закладів на попит на ринку праці Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Сумській області спільно з 18 закладами професійної (професійно-технічної) освіти (ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО», ДПТНЗ «Конотопське вище професійне училище», ДНЗ «Білопільське вище професійне училище», ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну», ДНЗ «Охтирський центр ПТО», ДПТНЗ «Конотопський професійний ліцей», ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей», ДНЗ «Сумський центр ПТО харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу», ДНЗ «Шосткинський центр ПТО», ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище», ДНЗ «Глухівське вище професійне училище», ДНЗ «Сумське міжрегіональне вище професійне училище», ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище», ДПТНЗ «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг», ДПТНЗ «Реутинський професійний аграрний ліцей», ДПТНЗ «Хотінський професійний аграрний ліцей», ДПТНЗ «Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей», ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище») у **грудні 2018 року проведено моніторинг підприємств-роботодавців**.

Завданнями дослідження було:

- визначення поточної потреби у працівниках підприємств різних галузей;
- короткострокове прогнозування потреби у працівниках;
- визначення перспектив співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти та підприємств області.

Зібрано 363 анкети. Анкети, що підлягали обробці, відповідали наступним вимогам:

1) скановані;
2) заповнені не менше ніж на 13 питань;
3) наявні дані про електронну адресу підприємства-роботодавця;
4) заповнені дійсними підприємствами, відомості про які можна знайти в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань на сайті Міністерства юстиції України.

Відповідно вибірка підприємств моніторингового дослідження становить 150 роботодавців та має такі характеристики:

1) за галуззю діяльності: будівництво – 16%; сільське господарство – 14%; промисловість та громадське харчування – по 13%; торгівля і сфера послуг – по 11%; легка промисловість та транспорт – по 9%; інформаційні й комунікаційні технології – 4%;

2) за кількістю робочих місць на підприємстві: до 10 осіб – 40%; 11-50 осіб – 25%; більше 100 осіб – 19%; 51-100 осіб – 16%.

За результатами опитування роботодавців визначено, що 41% підприємств області у найближчі 3-5 років планують забезпечити стабільність своєї діяльності, 35% - збільшувати обсяги своєї діяльності, 10% - прогнозують зменшення обсягів діяльності. Тобто 76% підприємств області є потенційними роботодавцями для випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти області. **Варто зазначити: більшість підприємств, що планують збільшувати обсяги своєї діяльності, становлять роботодавці будівельної галузі та галузі громадського харчування.**

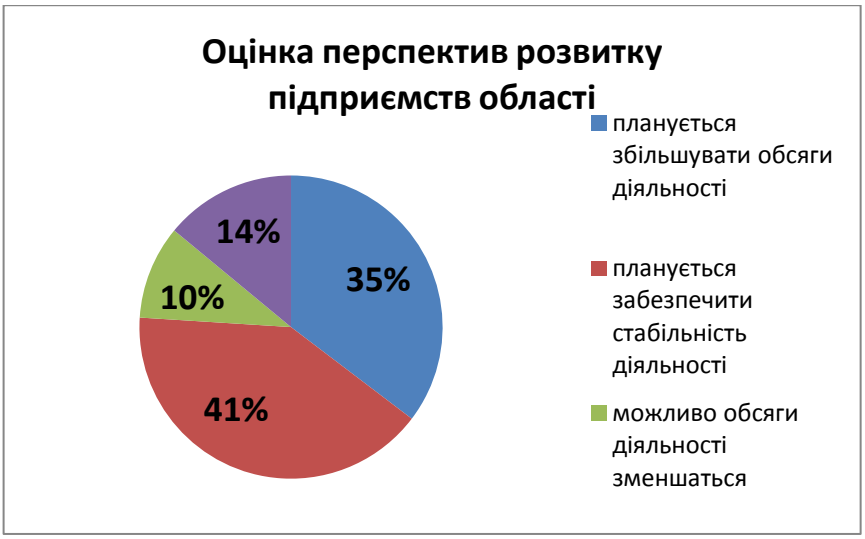

Щодо працевлаштування випускників закладів П(ПТ)О, то 61% опитаних підприємств за останні 2 роки брали на роботу випускників закладів. При цьому 86% підприємств вказали, що готові взяти на роботу випускника закладу ПТО освіти без стажу роботи. Це означає, що загалом випускники мають реальні перспективи бути працевлаштованими на підприємствах Сумської області одразу після закінчення закладу П(ПТ)О.

Результати анкетування показали, що роботодавці оцінюють рівень підготовки випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти рівні вище середнього (4,2 бала з 5). Але при цьому зазначають, що випускники мають замало практичних навичок щодо конкретного виробництва, тому протягом першого півроку такий робітник може працювати тільки під наглядом майстра, а це, зі свого боку, потребує додаткових витрат роботодавця. Головною ж проблемою є відсутність у випускників знань і навичок роботи на сучасному обладнанні, техніці, використання інноваційних виробничих технологій у відповідній галузі.

Аналізуючи результати відповідей роботодавців, маємо такі загальні компетенції (знання, вміння, навички), яких бракує випускникам закладів професійної (професійно-технічної), для ефективної роботи на підприємстві:

1) володіння сучасними технологіями (програмами, обладнанням, інструментом тощо);

2) знання іноземної мови за професійним спрямуванням;

3) комплексні знання та дотримання охорони праці;

4) знання та навики професійної етики спілкування тощо.

Також можна виділити специфічні вимоги роботодавців до кваліфікованих робітників конкретних професій:

– монтажників інформаційно-комунікаційного устаткування – ремонт периферійного обладнання;

– продавців – навики роботи на сучасному касовому обладнанні, знання асортименту нових товарів;

– кваліфікованих робітників галузі будівництва – уміння читати креслення, навички вирівнювання поверхні;

– перукарів – уміння виконувати складні види фарбування (амбре, мелірування), хімічної завивки, вміння розраховувати вартість роботи;

– для майстрів з ремонту й налаштування ПК – знання внутрішньої будови ПК, принципів роботи, навички ремонту ПК.

За результатами анкетування визначено основні напрями співпраці підприємств та закладів П(ПТ)О області: у більшості випадків наявна співпраця в організації виробничої практики та виробничого навчання (зазначили відповідно 62% та 28% підприємств).

47% роботодавців вказують на свою готовність здійснювати перепідготовку, підвищення кваліфікації своїх робітників у закладах П(ПТ)О. При цьому 20% опитаних нічого не знають про можливість перепідготовки фахівців у закладах П(ПТ)О.

Результати анкетування свідчать про те, що на підприємствах Сумського регіону за останнє півріччя рівень дефіциту кадрів зменшився на 4%, а в порівнянні з груднем 2017 р. підвищився на 21% (у грудні 2017 року про наявність даної проблеми зазначало 44% роботодавців, а у грудні 2018 р. – 65%).

Найбільше підприємства регіону потребують робітників з таких професій:

1. Штукатур – 62 робітника (8,5% від загальної кількості затребуваних кваліфікованих робітників).
2. Кухар – 55 (7,54%).
3. Електрогазозварник – 54 (7,41%).
4. Муляр – 42 (5,76%).
5. Слюсар з ремонту автомобілів –38 (5,21%).
6. Офіціант – 38 (5,21%).
7. Перукар – 33 (4,53%).
8. Водій автотранспортних засобів (категорія «С») – 31 (4,25%).
9. Токар – 29 (3,98%).
10. Лицювальник-плиточник – 28 (3,84%).
11. Маляр – 27 (3,7%).
12. Бармен – 24 (3,29%).
13. Кондитер – 24 (3,29%).
14. Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування – 21 (2,88%).
15. Продавець – 19 (2,61%).
16. Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва – 17 (2,33%).

Ураховуючи особливості попиту роботодавці потребують таких спеціалізованих фахівців як чоловічий майстер (барбер), перукар-універсал, майстер татуажу, монтажник літальних апаратів, Web-дизайнер тощо.

Є попит на робітників, які володіють інтегрованими професіями:

1) слюсар, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування – 12 робітників;
2) штукатур, маляр, лицювальник-плиточник – 10;

3) штукатур, муляр, лицювальник-плиточник – 10;
4) електрогазозварник, слюсар з ремонту автомобілів – 1;
5) маляр, штукатур – 2.

На сьогоднішні актуальним є питання щодо перспектив співпраці підприємств-роботодавців та закладів професійної (професійно-технічної) освіти області. За результатами анкетування визначено, що 57% підприємств області готові взяти учнів закладів П(ПТ)О на практику; 34% - готові підвищувати кваліфікацію майстрів виробничого навчання та викладачів на виробництві; 25% - готові взяти участь у розробці професійних стандартів, стандартів П(ПТ)О та освітніх програм; 21% - готові надавати матеріали та обладнання для навчання; 13% - не готові співпрацювати; 0,02% - готові надавати фінансову допомогу.

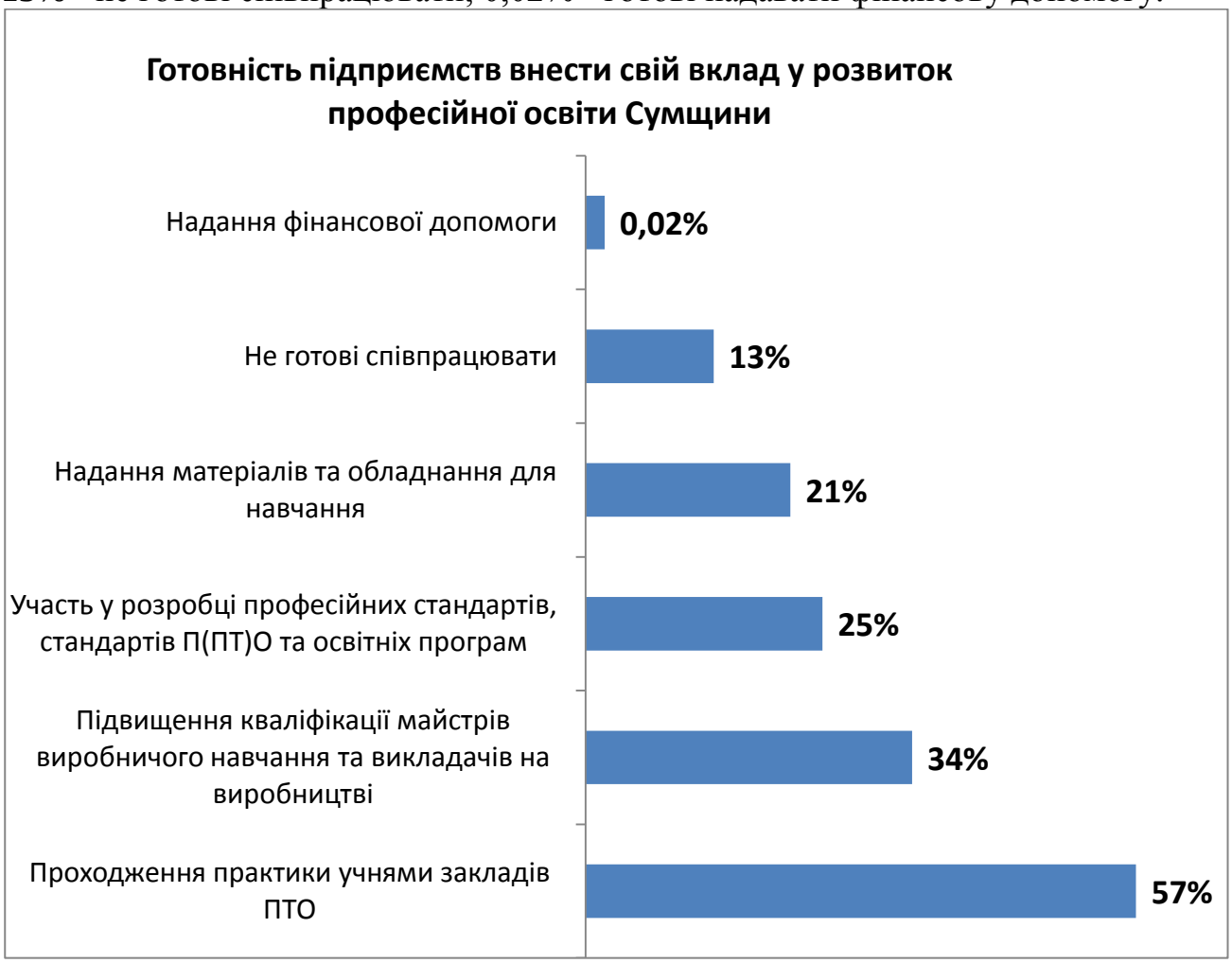

За результатами моніторингу можна зробити наступні висновки:

1. 86% підприємств вказали, що готові взяти на роботу випускника закладу ПТО освіти без стажу роботи.

2. У 2019-2021 роки стабільним залишиться попит на кухарів, офіціантів, електрогазозварників, штукатурів, перукарів, слюсарів з ремонту автомобілів, лицювальників-плиточників, малярів, електромонтерів з ремонту та обслуговування електроустаткування та водіїв автотранспортних засобів та трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва (категорія «С»). Буде потреба у таких спеціалізованих фахівцях як майстер татуажу, мікроблейдингу, майстер комп’ютерної діагностики автомобілів, кухарі з

поглибленою спеціалізацією (сушист, мангальщик, піцейола), чоловічий майстер (барбер), монтажник літальних апаратів, оператор вулканізаційного пресу та слюсар-складальник літальних апаратів.

3. Спостерігатиметься значне зниження попиту на барменів, продавців та підвищення попиту на візажистів.

Ураховуючи результати анкетування роботодавців, рекомендується:

1. Створити центри розвитку професійної кар'єри в закладах професійної (професійно-технічної) освіти та постійно здійснювати популяризацію робітних професій серед учнівської молоді шляхом висвітлення та постійного оновлення інформації про їх діяльність на сайтах закладів професійної (професійно-технічної) освіти, сайті Навчально-методично-центру професійно-технічної освіти у Сумській області, у соціальних мережах.

2. Активізувати діяльність навчально-практичних центрів у напрямку перепідготовки фахівців підприємств.

2. Виготовити та демонструвати ролики та фільми про робітничі професії та послуги перепідготовки фахівців підприємств у навчально-практичних центрах.

3. Залучати підприємства-роботодавців до розробки професійних стандартів, стандартів П(ПТ)О та освітніх програм, до участі у наданні матеріалів та обладнання для уроків виробничого навчання, підвищення кваліфікації викладачів та майстрів виробничого навчання на виробництві.

4. Розширити перелік професій, за якими впроваджуватимуться елементи дуальної форми освіти з 01.09.2019 в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Методист НМЦ ПТО у Сумській області І.О.Смирнова